

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
SVEUČILIŠNI RAČUNSKI CENTAR

Politika otvorenog pristupa

Zagreb, rujan 2014.

Temelji za donošenje pravilnika:

↪ članak 31. stavak 1. točka j) Statuta Srca

Datum donošenja: 3. rujna 2014.

Datum stupanja na snagu: 3. rujna 2014.

◆

U Zagrebu 3. rujna 2014.

Klasa: 030-02/14-101/004

Ur. broj: 3801-1-101-01-14-1

M.P.

Ravnatelj:

dr.sc. Zoran Bekić

SADRŽAJ

1. TEMELJNE ODREDBE	4
1.1. Osnovni pojmovi.....	4
1.2. Svrha Politike otvorenog pristupa.....	4
2. NAČELA I PREDMETI OBJAVE U OTVORENOM PRISTUPU	5
2.1. Predmeti objave u otvorenom pristupu	5
2.2. Creative Commons licence	5
2.3. Opća načela objave materijala Srca	5
2.4. Obrazovni sadržaji	6
2.5. Stručne analize i politike Srca u različitim područjima istraživanja i primjene IKT	6
2.6. Članci i materijali objavljeni ili prezentirani na stručnim ili znanstvenim skupovima ili u stručnim ili znanstvenim časopisima	6
2.7. Ostali materijali Srca	7
3. ODNOSI S AUTORIMA	8
4. ZAVRŠNE ODREDBE	8
4.1. Programska rješenja i programski kod	8
4.2. Izmjene i dopune i objava Politike otvorenog pristupa	8

1. TEMELJNE ODREDBE

1.1. Osnovni pojmovi

Članak 1.

Otvoreni pristup (engl.: *open access* - OA) je slobodan, besplatan i neometan mrežni pristup digitalnim znanstvenim i obrazovnim informacijama i sadržajima koji omogućava čitanje, pohranjivanje, distribuciju, pretraživanje, dohvaćanje, indeksiranje i/ili drugo zakonito korištenje tih informacija i sadržaja.

Pod znanstvenim i obrazovnim informacijama i sadržajima podrazumijevaju se svi plodovi istraživačkog, razvojnog, stručnog i obrazovnog rada.

Posebnu kategoriju informacija u otvorenom pristupu čine **otvoreni obrazovni sadržaji** (engl.: *open educational resources* – OER) koji predstavljaju poduku, učenje i obrazovne materijale u bilo kojem mediju, digitalnom ili drukčijem, koji se nalaze u javnoj domeni ili su dostupni uz otvorenu licencu koja omogućuje besplatan pristup tim materijalima, njihovo korištenje, adaptaciju i redistribuciju, bez ograničenja ili uz manja ograničenja.

Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu pisani je izraz pružanja potpore stvaranju, objavljivanju, korištenju i čuvanju znanstvenih i obrazovnih informacija i sadržaja u otvorenom pristupu u Hrvatskoj.

Srce je pismom potpore u potpunosti podržalo načela i ciljeve sadržane u Hrvatskoj deklaraciji o otvorenom pristupu, a potvrdilo je primjenu navedenih načela i ciljeva višegodišnjim djelovanjem u smislu izgradnje i održavanja otvorenih i održivih nacionalnih infrastruktura, pa tako i onih koji omogućavaju i promoviraju otvoreni pristup te sustavnu brigu za podatke i njihovo pouzdano čuvanje.

1.2. Svrha Politike otvorenog pristupa

Članak 2.

Ovaj dokument daljnji je korak u ostvarivanju i operacionalizaciji načela i ciljeva otvorenog pristupa u vezi s rezultatima poslovanja i aktivnostima Srca u području istraživanja i implementacije informacijske i komunikacijske tehnologije i obrazovanja za uporabu tih tehnologija.

Pri tome Srce posebno polazi od sljedeća **dva temeljna načela**, koja su zastupljena i u Hrvatskoj deklaraciji o otvorenom pristupu, ali i u drugim međunarodnim dokumentima povezanim s otvorenim pristupom i otvorenim obrazovnim sadržajima:

- ① otvoreni pristup je javni interes, jer se time ukidaju barijere i neravnopravnost, unapređuje transparentnost, a onda i kvaliteta javnog djelovanja, šire mogućnosti za pristup znanju i povećavaju mogućnosti, konkurentnost i kapacitet društva u cjelini
- ② rezultati djelatnosti koje se financiraju javnim sredstvima, posebno onih u području obrazovanja i znanosti, trebaju biti dostupni u otvorenom pristupu.

Polazeći od toga da je Srce javna ustanova čiji rad treba zadovoljiti javni interes i javne potrebe zbog kojih je Srce osnovano te od toga da se redovita djelatnost Srca financira iz Državnog proračuna i iz drugih javnih izvora, **ovom se politikom otvorenog pristupa široj javnosti osigurava dostupnost i korištenje svih rezultata rada Srca, a prvenstveno obrazovnih i stručnih informacija i sadržaja nastalih kroz djelovanje i rad Srca.**

2. NAČELA I PREDMETI OBJAVE U OTVORENOM PRISTUPU

2.1. Predmeti objave u otvorenom pristupu

Članak 3.

Srce objavljuje u otvorenom pristupu i osniva pravo iskorištavanja za autorska djela nastala u Srcu ili u okviru aktivnosti koje financira Srce, a koja u naravi predstavljaju:

- obrazovne sadržaje
- stručne analize i politike Srca u različitim područjima istraživanja i primjene IKT
- članke i materijale te uz njih vezane primarne podatke, objavljene ili prezentirane na stručnim ili znanstvenim skupovima ili u stručnim ili znanstvenim časopisima
- ostale materijale Srca.

Otvoreni pristup za autorska djela iz stavka 1. ovoga članka Srce u pravilu omogućava uz uporabu licenci Creative Commons.

2.2. Licence Creative Commons

Članak 4.

Licence Creative Commons su pravni dokumenti kojima se omogućuje da, prvenstveno autori, ali i drugi nositelji prava (davatelji licence što je u ovom slučaju Srce), zadrže svoja autorska prava, a da pri tome drugima dopuste da koriste njihova djela u smislu umnožavanja, distribucije, objavljivanja i slično, ali pod uvjetima i na način kako to autor, odnosno davatelj licence, odredi.

Pregled licenci Creative Commons, njihova struktura i vrste, kao i sadržaj dostupni su na <http://creativecommons.org/licenses/?lang=hr>.

2.3. Opća načela objave materijala Srca

Članak 5.

Autorska djela navedena u članku 3. ovoga dokumenta, nad kojima Srce ima ili je steklo isključivo pravo iskorištavanja, javno se objavljuju na *web*-stranicama Srca ili putem drugih javno dostupnih servisa Srca. Srce na autorskim djelima kao nositelj isključivog prava iskorištavanja dalje osniva pravo iskorištavanja autorskih djela uz uporabu licenci Creative Commons.

Autorska djela navedena u članku 3. ovoga dokumenta, nad kojima Srce ima ili je steklo neisključivo pravo iskorištavanja, javno se objavljuju na *web*-stranicama Srca ili putem drugih javno dostupnih servisa Srca te se na njima dalje osniva pravo iskorištavanja ako je to u skladu sa sadržajem prava iskorištavanja koje je Srce steklo. U slučaju dopuštenog osnivanja daljnjeg prava iskorištavanja, Srce će koristiti licence Creative Commons.

U slučaju kada Srce financira izradu autorskog djela kroz doradu već postojećeg djela, Srce će nastojati da se doprinos Srca u smislu dorade radi na onim autorskim djelima koja su objavljena u otvorenom pristupu. Ako je u pitanju autorsko djelo objavljeno u otvorenom pristupu pod uvjetima licence koja nije Creative Commons, Srce će se u potpunosti pridržavati licence pod kojom je autorsko djelo objavljeno.

Prilikom objave autorskih djela uz uporabu licenci Creative Commons, Srce će odlučiti o vrsti i verziji licence za pojedinu vrstu autorskog djela u skladu s ovim dokumentom i drugim okolnostima, pri čemu će licenca uvijek sadržavati obvezu za imenovanjem autora.

Srce zadržava pravo objave i omogućavanje korištenja autorskih djela i uz uporabu neke druge licence, ako se njome osigurava otvoreni pristup za koji se Srce u svom djelovanju zalaže.

2.4. Obrazovni sadržaji

Članak 6.

Obrazovni sadržaji su *on-line* tečajevi i *on-line* obrazovni moduli, kao i priručnici tečajeva i pripadajući dodatni materijali te drugi dokumenti i prezentacije povezani s tečajevima koje Srce organizira u učionicama. Obrazovnim sadržajima smatraju se priručnici i drugi materijali koje Srce izrađuje s ciljem osposobljavanja korisnika i olakšavanja korisnicima uporabe alata i tehnologija te dokumenti, prezentacije i videouradci nastali za potrebe i tijekom stručnih seminara i radionica koje Srce organizira.

Članak 7.

Za otvoreni pristup obrazovnim sadržajima Srce u pravilu koristi zadnju dostupnu verziju licence Creative Commons *Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima* (CC BY-NC-SA), dostupnu na <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.hr>

2.5. Stručne analize i politike Srca u različitim područjima istraživanja i primjene IKT

Članak 8.

Stručne analize i politike Srca u različitim područjima istraživanja i primjene IKT-a su dokumenti tehničkog ili stručnog sadržaja koje su zaposlenici Srca sastavili provođenjem stručnih analiza i istraživačkim radom te općenito obavljanjem poslova iz svojeg stručnog područja te dokumenti proizašli iz takvih aktivnosti kao službeni stavovi, analize i rezultati rada Srca.

Članak 9.

Za otvoreni pristup stručnim analizama i politikama Srca u različitim područjima istraživanja i primjene IKT-a, Srce u pravilu koristi zadnju dostupnu verziju licence Creative Commons *Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada* (CC BY-NC-ND), dostupnu na <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.hr>.

2.6. Članci i materijali objavljeni ili prezentirani na stručnim ili znanstvenim skupovima ili u stručnim ili znanstvenim časopisima

Članak 10.

Članci i materijali objavljeni ili prezentirani na stručnim ili znanstvenim skupovima ili u stručnim ili znanstvenim časopisima obuhvaćaju:

- članke, materijale i prezentacije koje o nekoj stručnoj temi Srce objavljuje na svojim *web*-stranicama
- članke, materijale i prezentacije koji se prezentiraju na konferencijama, stručnim skupovima i tematskim sastancima s drugim institucijama
- članke, materijale i prezentacije koji se objavljuju u znanstvenim ili stručnim časopisima.

Članak 11.

U slučajevima kada organizator konferencije ili stručnog skupa uvjetuje sudjelovanje na konferenciji ili stručnom skupu objavom članka isključivo u zborniku radova, časopisu konferencije ili drugoj sličnoj publikaciji, Srce i njegovi zaposlenici kao autori, nastojat će dobiti odobrenje za objavu autorskog djela i za osnivanje prava iskorištavanja uz uporabu licenci Creative Commons .

Članak 12.

Za otvoreni pristup člancima i materijalima objavljenim ili prezentiranim na stručnim ili znanstvenim skupovima ili u stručnim ili znanstvenim časopisima, Srce u pravilu koristi zadnju dostupnu verziju licence Creative Commons *Imenovanje-Nekomercijalno* (CC BY – NC) dostupnu na <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.hr>.

2.7. Ostali materijali Srca

Članak 13.

Pod ostalim materijalima Srca podrazumijevaju se materijali o djelovanju i poslovanju Srca kao što su godišnji planovi rada i izvještaji o radu te akti koji uređuju djelovanje i poslovanje Srca.

Za materijale iz stavka 1. ovoga članka, Srce u pravilu koristi zadnju dostupnu verziju licence Creative Commons *Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada* (CC BY-NC-ND), dostupnu na <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.hr>.

Članak 14.

Otvoreni pristup djelima navedenim u poglavljima 2.4. do 2.7. provodi se objavljivanjem dokumenata na *web*-stranicama Srca ili putem drugih javno dostupnih servisa Srca u obliku koji svakom pojedincu omogućuje korištenje dokumenata u skladu sa svrhom zbog koje je dokument nastao.

Svako djelo koje Srce objavljuje uz uporabu licence Creative Commons na primjerenom mjestu sadrži logotip vrste licence koja je korištena za djelo koje se objavljuje i poveznicu na sažetak licence (Commons Deed). Kada je to primjereno i moguće, osim logotipa vrste licence koja je korištena i poveznice na sažetak, djelu se sažetak licence prilaže na kraju dokumenta. Za određenu vrstu djela koji se objavljuju uz uporabu licence Creative Commons može se odrediti točno mjesto označavanja, odnosno točno mjesto za logotip, o čemu ravnatelj donosi odluku.

Pravni tekst licence uglavnom nije priložen dokumentu, no njegova dostupnost osigurava se putem poveznice na logotip, odnosno sažetak licence koji je dostupan otvaranjem dokumenta koji se želi preuzeti.

Osim logotipa vrste licence koja je korištena, na primjerenom mjestu svakoga djela koje se objavljuje uz uporabu licence Creative Commons u skladu s ovom Politikom, stavlja se i sljedeći logotip Srca koji simbolizira stav Srca prema otvorenom pristupu, odnosno Politiku otvorenog pristupa Srca:

Ako u djelo zbog tehničkih razloga nije moguće uvrstiti logotip iz prethodnog stavka ovoga članka, logotip Srca i licence pod kojom se djelo objavljuje, kao i eventualno tekst sažetka licence, objavljuje se na onom mjestu na *web*-stranicama ili drugom javno dostupnom servisu Srca na kojem je i samo djelo objavljeno.

Članak 15.

Srce će u svojem radu i djelovanju nastojati širiti opseg djela koje objavljuje u otvorenom pristupu.

3. ODNOSI S AUTORIMA

Članak 16.

Sva pitanja povezana s pravima intelektualnog vlasništva Srce će riješiti s autorima ugovorima koje s njima sklapa, nastojeći pri tome osigurati otvoreni pristup autorskim djelima koje naručuje ili preuzima, štiteći pri tome sva prava autora, a osobito pravo na priznanje autorstva i navođenje imena autora.

4. ZAVRŠNE ODREDBE

4.1. Programska rješenja i programski kod

Članak 17.

Ova Politika otvorenog pristupa ne primjenjuje se neposredno na autorska djela koja u naravi predstavljaju programski kod i programska rješenja nastala u Srcu.

Ipak, podržavajući načela otvorenog pristupa, ali i primjenu platforme otvorenog koda, Srce kada je to primjereno i tehnički moguće koristi i razvija programska rješenja i programski kod koji se temelje na načelima otvorenog koda. Srce će u slučaju kada radi dorade postojećih programskih rješenja koja se temelje na otvorenom kodu dorađena programska rješenja u pravilu objavljivati kao otvoreni kod, poštujući pri tome licencu pod kojom je programsko rješenje izvorno objavljeno.

4.2. Izmjene i dopune i objava Politike otvorenog pristupa

Članak 18.

Sve izmjene i dopune Politike otvorenog pristupa donosi ravnatelj Srca.

Politika otvorenog pristupa objavljuje se na *web*-stranicama Srca i stupa na snagu s danom objave.

